Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Геуюрге кюн, 24 июль, 2018 жыл
№91 (20512)

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Экспорт советни Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2018 жылда 25 январьда чыгъарылгъан 7-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна тюрлениуле кийириуню юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

УКАЗЫ

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Экспорт советни Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны «Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Экспорт советни юсюнден» 2018 жылда 25 январьда чыгъарылгъан 7-УГ номерли Указы бла къабыл кёрюлген къауумуна быллай тюрлениуле кийирирге:

а) Советни къауумуна бу адамланы къошаргъа: **Ахубеков Ш.А.** – Къабарты-Малкъар Республиканы промышленность эмда сатыу-алыу министри

Уяналаны А.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешчиси

Хажуев В.Ш. – иш бериучюлени «Къабарты-Малкъар Республиканы Промышленниклерини бла предпринимательлерини союзуну» регион бёлюмюню башчысы (ыразылыгъына кёре)

б) **З.А.Кайсиновну** къуллугъун жангыдан былай хазаргъа: «Къабарты-Малкъар Республиканы Предпринимательлеге болушуу жаны бла фондуну директору (ыразылыгъына кёре)»;

в) **З-Г.А.Губашиевни** Советни къауумундан кетерирге.

2.Бу Указ анга къол салынгнан кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Ю.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2018 жыл 18 июль, №110-УГ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы

БУЙРУГЪУ

Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указын толтыруу муратда:

1.Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Стратегиялы айныу эмда баш магъаналы проектле жаны бла советде быллай ишчи къауумла къурагъа:

а) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында демография бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

б) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында саулукъ сакълау бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

в) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында билим бериу бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

г) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында жашау журтла эмда шахарда болум бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

д) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында экология бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

е) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында жолланы къоркъуусуз эмда качестволу этиу бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

ж) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында производствону файдалыыгъы эмда ишсизлик бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

з) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында илму бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

и) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында цифрли экономика бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

к) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында культура бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

л) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында гитче эмда орталыкъ предпринимательство, энчи предпринимательлик башламчылыкъгъа себеплик этиу бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге;

м) Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында халкъла аралы корпорация эмда экспорт бла байламлы белгиленнген ишлени толтыруу жаны бла ведомствоа аралы ишчи къауум къурагъа эмда аны къаумун къабыл кёрюрге.

2.Ведомствоа аралы ишчи къауумланы башчылары Россей Федерацияны Президентини «Россей Федерацияны 2024 жылгъа дери айнытыуну миллет эмда стратегия борчларыны юсюнден» 2018 жылда 7 майда чыгъарылгъан 204-чю номерли Указында салынгнан баш магъаналы жумушла толтурулгъанына жууаплыдыла.

3.Бу буйрукъ анга къол салынгнан кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Ю.КОКОВ**

Нальчик шахар, 2018 жыл 6 июль, №69-РГ

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Жашау журт салыугъа ахчаларын къоратханланы къоруулар муратда

«Единая Россия» политика партия юйлени адамланы юлюшлерин къошуп ишлетиуден ачханы проект амал бла къоратыугъа кёчюу къыралны инсанларыны сейирлерине тап келлигине сёз да жокъду.

Жангы закон жашау журтну ишлетиуге кеслерини ачхаларын къошханлагъа гарантияла береди, болсада ол къурулушну багъасын тюрлендирмейди. Нек дегенде аны партияны Баш советини президиумунда дольщиклени сейирлерин сакълау жаны бла ишчи къауум контрольда тутарыкъды. Партия РФ-ни Къурулуш министерствосу, регион власть органла бла бирге аллай бузукълукъланы тохтатыу жаны бла мадарла этерикдиле. Аны юсюнден ишчи къауумну башчысы – РФ-ни Къырал Думасыны Жашау журт политика эм ЖКХ жаны бла комитетини таматасыны биринчи орунбасары Александр Сидякин айтханды.

- Компания инсанланы ахчаларын хайырланыргъа сюе эсе, аны банкда счётха салсын (эскроу-счет). Алай бла ол кесини файдасын жаланда адамгъа фатарын бергенден сора алырча этерге керекди. Банк адамла тёлеген ахча аланы жашау журтларын ишлетирге къоратылырын жалчытырыкъды,-дегенди Сидякин.

Законнга тюзетиуле «пирамиданы» къурагъа онг берлик тюйюлдюле. Башхача айтханда, къурулушну бардыргъан компания адамланы ахчаларын алгъын тамламлай къойгъан жумушлагъа къараталлыкъ тюйюлдю.

Фатарны багъасы къурулуш материалладан, коммунал инфраструктурагъа къошулургъа этилген къоранчладан, башха жумушладан къуралады. «Административ чырмаула не аз болсала, предприятие ахчасын ол кьадар терк аллыкъды. Закон а къурулушну низамын тюрлендиреди, аны экономикасын бузмайды. Аны ючюн законнга тюзетиуле фатарланы багъа этмейди»,-деп акъыл этеди депутат.

Партияны ишчи къауууму регионлада кёп жылладан бери ишлетилмей тургъан мекямланы битдиргъе себеплик этерикди. Быгюнлюкде уа къыралны 72 субъектинде аллай 1179 объект барды.

Эсигизге салайыкъ, РФ-ни Президенти Владимир Путин Федерал Жыйылыугъа Посланиясында долевой амалдан къурулушчуланы бла банкланы жууаплыкъларында къуралгъан низамгъа кёчерге кереклисин айтхан эди. 4 июльда уа къыралны оноучусу жашау журтланы эскроу-счётланы хайырланыл ишлетиую юсюнден законнга къол салгъанды.

Быйыл 1 июльдан башлап банклада аллай счётланы компания-ла кеслерини ыразылыкъларыбла ачаргъа боллукъдула. Алай келир жыл 1 июльдан а ол борчлу халда этилликди.

ТИКАЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

«Къаугъалы халланы саны бираз азайгъанды, алай а сакълыкъны селейтирге жарарыкъ тюйюлдю»

Байрым кюн РФ-ни МЧС-ини КъМР-де Баш управлениясыны таматасы Михаил Надежин юсюбюздеги жылны биринчи жарымыны эсеплерине жораланнган пресс-конференция бардыргъанды. Ол билдиргеннге кёре, озгъан 6 айны ичинде республикада эки кыйын болумну чертирчады. Биринчиси, рейс автобусну аварияргъа тюшгени, экинчиси уа - бу айны башында Бахсан суучу кётюрюлгени. Михаил Владимирович билдиргеннге кёре, табийгъат болумдан сора битеу тапландырыу ише бошалгъандыла, хата жетген коммуникацияла да терк окъуна ишчи халгъа келтирилгендиле.

Къабарты-Малкъарда от тюшюулени саны быйыл 249-гъа жетгенди. Былтыры бу кезиую бла тенглешдиргенде, ол 7 процентге азды. 127-си уа адамла жашагъан жерледе болгъанды. Сатыу бардырылгъан мекямлагъа да от ёчюлтюучюле 14 кере чыкъгъандыла. Алгъаракъда 303 маданият объектге тинтиу ише бардырылгъандыла. Аланы кезиуюнде иги кесек бузукълукъла ачыкъланнгандыла. Быгюнлюкде аланы 60 проценти кетерилгенди.

Сабийлени жай солууларын жалчытхан учреждениляны юслеринден айта, Михаил Надежин аланы барысы да тынгылы тинтилгенлерин эсгертгенди. «Биринде да бир бузукълукъ, кемчилик табылмагъаны бек къуандыргъан эди бизни», - дегенди ол.

Ызы бла докладчы чыранлада къарла быгылыргъан эсе 10 кюн алгъа эрип башлагъандыла, деп жарсыуну айтханды. «Алгъын биз артыкъ эс бёлмеучю Къая - Башы, специалистлени оюмларына кёре, быгюнлюкде бек къоркъуулу чыранладан бириди. Ол Огъары Бахсан элни башындады. Тырныауузгъа аны эриую уллу хата жетдирирге боллукъду», - дегенди Надежин.

Гирхожан сууну халини юсюнден да харлагъанды. Аны башында орналгъан дежурный къауумла анда 15 августха дери, керек болса уа, андан ары да турлукъларын билдиргенди.

Къутхарыу ишлени юслеринден айта, ведомствону таматасы быйыл аланы саны иги да аз болгъанын чертгенди. Мен оюм эттенден, аны сылтауу туристле бла альпинистле сагъырыкъ болгъанларыбла байламлыды. Алай жарсытхан кезиуле да бардыла. Сёз ючюн, бир ненча кюн алгъа Бызныгы таулада солугъан белоруслу альпинист къаядан кетип ёлгенди. Къутхарыучула аны бек тереңден чыгъаргъандыла, кеси жанларына да къоркъуу салып, деп билдиргенди Михаил Владимирович.

Жай кезиуде адамла жууунуучу жерлени юслеринден айта, ол плякла барысы да тийишли аттестацияны ётгенлерин эм сезон башланнганлы кёлледе батхан болмагъанын билдиргенди.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

ГЮЛЛЕ САЛЫУ

УЛЛУ АДАБИЯТ ХАЗНАСЫ БЮГЮН ДА БИРГЕБИЗГЕДИ

Тёреде болуучусуча, быйыл да 22 июльда Нальчикде КъМР-ни халкъ поэти, Социалист Урунуну Жигити **Алим Пшемахович Кешоковну** туугъан кюнюн белгилей, аны тамамлагъан ишлерине, акъ сёз бла, къара сёз бла да жазгъан чыгъармаларына, саулай да жашау жолуна сыйлы багъа биче, ол иги адамны атын ариу

бла эсгерирге сюйюп, поэтни, жазыучуну атын жюртотген орамда эсгертмесини аллында аны къалам къарындашлары, республиканы интеллигенциясы, адабиятны сюйгенле жыйылгъандыла.

Жыйылыуну КъМР-ни культура министри **Мухадин Кумахов** ачханды. Алим Пшемахович бийик фахмусуну, адамлыгъыны, аны адабиятда, къыралыбызны жамауат жашаууна, аны таныгъаланы жюреклерине да къойгъан ызыны юсюнден айтып, ол: «Алим Кешоков бети бла жарашылыкъда жашагъанды. Ол кёплеге болушханды. Тамата дуниясын алышхандан сора бек кёпле аны алагъа билеклик эттенин айтадыла, эсгередиле. Ызындан алай айтдырырча насып кёплеге тюшмейди», – дегенди.

Ызы бла ол сёзню КъМР-де Адамны эркинликлери жаны бла уполномоченный **Зумакъулланы Борисге** бергенди. Ол: «Жыл сайын биз уллу поэтге, жазыучугъа жюрек ыразылыгъыбызны билдирир ючюн, бери келебиз. Аны жюжыллыгъында мен: «Ол кертини кесича ачыкъ эди эм Минги тауча бийик эди», – деп жазгъанма. Айхай да, алайды, ол аламат адамлай, бек уллу жазыучу бийиклеге жетип, жамауат адамыча къалгъанды эсибизде», – дегенди эм Кешоковну чыгъармаларыны аны къуралыуында уллу магъаналары болгъанын, аны заманлашы, бир жерлиси болгъаны бла ёхтемленнгенин белгилеп, поэтни кеси жаратхан назмусун айтханды.

Китап чыгъарыучу, басманы таматасы **Виктор Котляров**: «Тукъумларын сагъынмай, жаланда атларын айтып къойсакъ да, жамауатда белгили болуп къалгъанла бардыла. Къайсын десек, Алим десек, ала ким болгъанларын терк ангылайбыз: бири – Къулий улу, экинчиси – Кешоков.

Биз быгюн аны орамында, аны эсгертмесини къатында сюелебиз. Жазгъан адамны юсюнден айтханда, бек биринчиден, сёз аны чыгъармачылыгъы бла байламлыды. Жаш тёлю асламында Кешоковну назмуларын биледи. Мен а аны «Сломанная подкова» деген романын (къайтып ненчаны кере!) окъуй турама. Анда ол айтхан затла бизни тарыхыбызны кёрюмдюсюдюле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Эл мюлк

ТИРЛИК ЖЫЙЫУ КЪЫСТАУ БАРАДЫ

Жай къызылада сабанчылада иш къазауатды. Къабарты-Малкъарда мирзеулюк эмда къудору битимлени быйыл кёп къалмай 70 минг гектардан оруп жыяргъа мурат этиледи. Ол санда кюзлюк будайдан 39,6 минг, кюзлюк арпадан 6,4 минг, деп билдиргендиле КъМР-ни Эл мюлк министерствосундан.

Алай бла бу кюнлеге мирзеу 34,5 минг гектардан жыйылгъанды, ол а тамамланырыкъ ишни экиден бириди. Будайны бла арпаны тирликлигини юслеринден айтханда, экисинден да бир гектардан 36 центнер алынгнанды. Озгъан жылны кёрюмдюлери бла тенглешдиргенде, будайны тирликлигине 2,8 процент къошулгъанды, арпаныкъына уа – 16,1 процент.

Саулай алып айтханда, агрpreчыла будайдан 151,7 минг тонна жыяргъа таукелдиле. Ол санда аш-азыкъгъа жараулу ючюнчю эмда тёртюнчю классладан – 37,5 минг тонна.

Тахта кёгетлени жыйыу да тири баргъанын белгилерге боллукъду. Арендаторла 3,4 минг гектардан 21,1 минг тонна жыйып бошагъандыла. Картофну уа 1,6 минг гектардан къазып, 34 минг тонна жыйгъандыла. Аны тирликлилиги бир гектардан 200 центнер болгъанды. Былтыр бла тенглешдиргенде, мында артыкъ тюрлениу жокъду.

Бизни корр.

КЪАРАУ

Министерство бла жер-жерли администрация кючлерин бирлешдирирге оноулашхандыла

Республиканы спорт министри Ислам Хасанов бла аны орунбасары Заур Хежев иш бла Черек районда болгъандыла эмда администрацияны башчысыны орунбасары Улбашлыны Сахадин, спорт комитетни таматасы Аккыланы Хасан бла бирге Къашхатауда - биринчи, Жемталада экинчи номерли спорт школланы жокълагъандыла, «Бабугент» спорт комплексде болгъан объектлени да халларын кёргендиле, деп билдиргендиле бизге Черек районну администрациясыны пресс-службасындан.

Нальчикден келген къуллукъчула Жемталада спорт комплексни жангыртыргъа, анга онгла

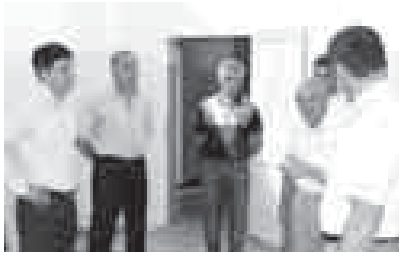

излерге кереклисин айтхандыла. Тийишли школланы директорлары уа, министрден ала башчылыкъ этген комплекслеге кёп зат керек болгъанын билдирип, аланы мажарыргъа болушурун тилегендиле, Аушигерде гитче футбол майданны да тап халгъа келтирмей жарамазлыгъын эсгертгендиле.

Саулай алып айтханда, министр Черек муниципал районда спорт айнырча онгла болгъанларын белгилегенди, мындан ары жер-жерли администрациясы бла республиканы профильли министерствосу бирге къаты байламлыкъда ишлериклерине ышанганын да айтханда.

М.АДИЛОВА.

УЛЛУ АДАБИЯТ ХАЗНАСЫ БЮГЮН ДА БИРГЕБИЗГЕДИ

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Нальчикни уруш тарыхындан китап хазырлай турабыз да, роман бизге уллу болушлукъ этеди. Окъуй баргъанынг сайын, хар не да кёз аллыбызгъа келип къалады. Бу китап чыкъгъанда, идеологиябызгъа тап келмейди деп, бек кюрешгендиле аны бла. Мен ол заманда, андан интервью ала: «Къыйынмы эди?» – деп соргъанымда, Алим Пшемахович: «Къыйын эди, алай мен кертиге къажау барсам, ол манга дертин жетдирмей къоярыкъ тюйюл эди. Сюйсенг, ийнан, сюйсенг, ийнанма, бир заманда да мен тюзлюкге къаршы болмагъанма»,-дегени эсимден кетмейди. Алим Кешоков – Къабарты-Малкъарны бетиди, тиниди», – дегенди.

Ызы бла филология илмуланы доктору, профессор **Адам Гутов** сёлешгенди. «Биз былайда жыл сайын айтхан сёзлеге тынгылай, сизни кёре, бир оюмгъа келеме, – дегенди ол. – Биз бош жыйылмайбыз аны эсгертмесини аллында – биз

анга келип, эшитилирча айтмасакъ да, этген, эталмагъан ишлерибизни санайбыз, ол алагъа багъа беририн излейбиз. Баям, бир къауум ууакъ, уллу затлагъа эс бурмагъаныбызгъа жарсырыкъ эди тамата къалам къарындашыбыз. Аны бек къайгъы этдирген а бизни, малкъарлыланы бла къабартылыланы, ана тиллерибизни сакъланыуу эди. Ала уа жашап турадыла. Ол ол затха, Ата журтубузну сыйлы кёргенибизге да къууанырыкъ эди».

Шалушкада поэтни атын жюрютген 2-чи школну директору **Луиза Хутатова**, белгили жерлешини юсюнден айта: «Чегемни жери эки уллу адамны ёздюргенди эм бизни халкъларыбызгъа саугъа этгенди. Ала Къулийланы Къайсын бла Алим Кешоковдула. Бюгюн Алим Пшемахович туугъанлы 104 жыл болады. Аны эсгерип, намысын этип келгенбиз барыбыз да бери.

Эсде тургъан ёлмейди, дейдиле халкъда. Аны унутурча тюйюлдю – ол уллу адабият хазна къойгъанды бизге: поэмала, назмула, повестьле, романла... Бизни школ ёхтемлик бла жюрютеди аны атын. 2015 жылда Алим Кешоковну жюжжыллыгъына атап, школда музей ачханбыз», – деп, жыйылгъанланы, къачан сюйселе да келсинле деп, ары чакъыргъанды.

Ызы бла ол школну окъуучулары **Дарина Тарканова**, **Сатаней Маргушева**, **Энейланы Малика** белгили жерлешлерини назмуларын къабарты, орус тилледе окъугъандыла. Жыйылгъанла поэтни, жазыучуну эсгертмесине гюлле салгъандыла.

Эсгериу жыйылыуну культура министр Алим Кешоковну назмулары бла бошагъанды эм жамауатны аны туугъан жеринде эсгерирге Шалушка элге чакъыргъанды.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

МАГЪАНАЛЫ ТЕМА

Уллайгъанланы ишге алыргъа компанияланы къалай ийнандырыргъа боллукъду

Мигрантланы келиуюн чеклендирирге

Аладыла россейлилени ишчи жерлерин сыйыргъанла. Алгъын властьла ишчи кюлланы соруу уллуду деген эселе, энди пенсия жыл санны кётюрюу бла байламлы кыйтлыкъ кетерге керекди.

- Тышындан келгенлени аллай ёлчемде тартыу шёндю изленирик тюйюлдю. Аны себепли биз жангы миграция политиканы жашауда бардырыргъа борчлубуз. Аны биргесине эм алгъа иш бла Россейни гражданлары жалчытылыныргъа тийишлидиле, - деп белгилегенди ***Урунуу министерствону башчысыны орунбасары Андрей Пудов***.

Башхача айтханда, правительствону квоталаны азайтыргъа онгу барды. Неда кыралгъа бек керекли специалистлени чакъырыргъа. Алай болса да, болушурму бу мадар уллайгъанлагъа иш табаргъа. Мигрантла кёбюсюнде къара жумушла бла кюрешедиле эмда иш жерлени жаш тёлюден сыйырадыла.

Квотала кийирирге

Уллайгъанлагъа квотала кийирирге тийишлиди деген предложенияла эшитилгендиле. Уллу компаниялары

ишексиз жыл сан балансны сакъларгъа борчлу этерге – штатда таматалагъа 10-15 процентни тутаргъа. Экспертле бусагъатда аллай онг хазна чыкъмаз дейдиле.

- Иш бериучюле бу затны къалай бла да жанлап айланырыкъдыла. Сёз ючюн, алдыла адамны, аз айлыкъ тёлейдиле. Ахырында бизнес ачха берип къутуллукъду бу тапсыз закондан, - дейди Урунуу эмда социал келишимлени академияны проректору Александр Сафронов. – Мени акъылыма кёре, башха квотала болургъа керекдиле. Сёз ючюн, бийик неда орта энчи билим алыугъа.

Бу оюмну магъанасы недеди? Уллайгъан адамгъа конкурссуз вузгъа кирирге, жангы усталыкъ алыргъа, квалификациясын ёздюрюрге онгла къуралады. ***Урунуу биржалада курсла, жарсыугъа, бу борчну толтураллыкъ тюйюлдюле***.

Льготала берирге

Экспертлени асламысы рынок принципле жанлыдыла. Дауларгъа угъай, тыяргъа себебин кёргюзтюрге эмда тартыргъа уллайгъан ишчилени.

- Мен квоталаны угъай, къызындыргъан затла жанлыма, - дейди ***Илму-тинтиу финанс институтну директору Владимир Назаров***. – Сиз бизнесге бир затны къаты жагъаргъа кюрешсегиз, ол тапсыз жууап этеди. Къоранчланы азайтсагъыз а, ишлерикди. Страхование взносланы тюшюрсегиз (сёз ючюн, официал хакъдан отуздан жыйырма беш процентге дери), ол жараулу учуну боллукъду.

Экспертлени оюмуна кёре, страхование взносланы эришгерек тюшюрсе игиди, подоходный налогдан эсе (онючден он процентге дери). Ахыргъы регион эмда жер-жерли бюджетлеге барады, ала заран табаргъа боллукъдула.

- Страхование взносланы кётюрейик деген предложение бек акъыллыды, ол иш бериучюлеге хайырлыды, - деп санайды **Россейни Жамауат палатасыны секретары Валерий Фадеев**. – Кертиди, башха проблема чыгъаргъа боллукъду. Ишчи жерлени уллайгъан адамла алсала, жаш тёлюю уа къайры барсын?

Битеу саналгъан мадарланы, дейдиле экспертле, ойларгъа, тергергге эмда бирге къабыл кёрюрге керекди. Бу уллу эмда къыйын ишде борч бирди – уллайгъан адамлагъа зырафлыкъ, жарсыу угъай, игилик, къууанч, жангиллик келтириу.

Евгений БЕЛЯКОВ.
«Комсомольская правда» газет.

Вопросну кесгин салыу

Жер тапмай къалсанг а?

Бу бек къыйын соруду. Чиновникле анга жууап излейдиле.

Биринчиден, кюнбатыш къырлланы сынамлары жарарыкъды. Германияда бла Швецияда, сёз ючюн, пенсиягъа болжалдан алгъа чыгъаргъа онг барды. Алай эсе, аны ёлчеми тюшерикди. Эки жыл аз урунсанг, пенсия 10 процентге кемлеririkди. Адам кеси сайлайды игини, аманны.

Экинчиден, уллайгъанлагъа ишсизлик ючюн берилген болушлукъну кётюрюрге боллукъду. Кертиси, ии тапмагъанлагъа ол пенсияны орунун тутарыкъды. Алай бу социал марданы ёлчемин жарашдырыргъа керекди. Ол адамланы болушлукъ ахчагъа олтуруп турургъа угъай, урунургъа кёллендирирча.

ТАРИХЛЕ

Жыл санлылагъа толу эркинлик бермеу барды

HeadHunter информациясына кёре иш бериучюлени 84 проценти жыл санлы дискриминация болгъанына жентгирединле. Жаш адам бла кёп къалмай пенсиячыны арасында сайларгъа тюшсе, кёбюсюнде мажалгъа биринчини санарыкъдыла. Статистика кёргюзтгенича, бусагъатда элли бешден элли тогъуз жылгъа дери гражданланы жаланда 58 процентини иши барды. Алтмыш жылдан таматаланы 18 проценти иш бла жалчытылынгандыла, алай урунургъа итинингенле уа къайда кёпдюле.

Чыгъарма биригиуледе

Журналистлеге - халкъла аралы пресс-картала

Россейни Журналистлерини союзу халкъла аралы пресс-карталаны жангы тюрлюлерин берип башлагъаныды. Ала айтылгъан чыгъарма биригиую халкъла аралы федерациясыны стандартларына кёре ма бу организацияны Брюссельде штаб-фатарында жарашдырылгъандыла.

Ол картагъа кёп къыраллада журналистни удостоверениясынача къарайдыла. Аны иеси басмагъа сейир болгъан ишлени юслеринден жазаргъа, информация алыр ючюн къырал эмда муниципал учреждениялагъа киргирге эркинди. Андан сора да, ол картагъа кёре Европалы Союзну къыралларында басма органланы ишлерине себеплик этерге боллукъдула.

Къабарты-Малкъарда халкъла аралы пресс-картаны биринчи болуп КъМР-ни культурасыны сыйлы къуллукъчусу, режиссёр Чамаль Безиров эмда КъМР-ни Журналистлерини союзуну жууаплы секретары Татьяна Ульянова алгъандыла. Аланы журналистлени биригиую эмда ветеранларыны атындан Шауаланы Разият алгъышлагъаныды.

КОЛЛЕГИЯ

Коррупция бла байламлы аманлыкълагъа энчи эс бёлюрге кереклиси айтылгъанды

КъМР-ни прокуратурасыны коллегиясыны кенгертилген жыйылыуунда ведомствону жылны аллындан бери ишини эсеплери чыгъарылгъандыла эмда келир кезиуге борчла салынгандыла. Анга РФ-ни Баш прокорорууну орунбасары юстицияны 1-чи классны кенгешчиси **Иван Сыдорук**, ведомствону аппаратыны оператив къауумуну жаны бла уполномоченный бла хайырлы байламлыкъла къуралгъандыла. Прокуратурада Жамауат совет да кесини борчларын бийик даражада толтургъаны да бу ишни игилендирирге себеплик этгенин чертгенди прокурор.

Законланы жарашдырыргъа надзор къатыланнганы дерге боллукъду Жылны аллындан бери 1679 праволу актны прокуратура коррупциягъа къажау ишге энчи эс бургъаныны чертгенди Олег Жариков. Жылны аллындан бери уа тюрлю-тюрлю бузукълукъла ючюн 424 къуллукъчу дисциплина жууапха тартылгъанды. Чиновниклени къоранчларын контрольгъа алыу жаны бла жумушла да

келечилери, районланы бла шахарланы прокурорлары бла аланы орунбасарлары къатышхандыла.

Кенгешни ача, КъМР-ни прокурору **Олег Жариков** ведомствону баш борчу къыралны инсанларыны конституциялы эркинликлерин сакълау болгъанын чертгенди. Энчи эс урунуу бла байламлы законланы толтыруугъа бурулгъанды. Баш жетишимледен бирине жылны аллындан бери айлыкъны тёлеуде жыйылгъан борчну кетерирге кюлдан келгенин санаргъа боллукъду – 26 миллион 750 минг сомдан асламны.

Хар замандача, акъылбалыкъ болмагъанланы, сакъатланы, пенсиячыланы излемлерин толтыруугъа энчи эс бурулгъанлай къалады. Тёгеректеги къудуретни сакълау, табийгъатны хайырланыу, кир-кипчикни жарашдырыу жаны бла законла къалай тамамланнганларын да контрольдадыла.

Арт кезиуде уа бизнес бла кюрешгенлени эркинликлерин къоруулау жаны бла магъаналы иш бардырылгъанды. КъМР-де предпринимательлени эркинликлери сюзюлгенди, аладан 95-синде кемчиликле ачыкъланып, тийишли эсгертиуле этилгендиле. Битеу да бирге федерал законланы толтургъанда 19,5 минг бузукълукъ ачыкъланнганды. Терсликле бла къабыл кёрюлген юч минг праволу актны кючю тохтатылгъанды. Ала бла байламлы 489 эсгертиу этилгенди, сюдлеге минген аслам дау берилгенди.

Олег Жариков республикада криминоген болумну юсюнден да айтханды. Жылны биринчи жарымында 3624 аманлыкъ эсепге алынгъанды (былтырны бу кезиуюнде – 3625). Уллу аманлыкълланы саны азайгъанын белгилерчады: былтыр 1036 кезиуден быйыл 944-ге дери. Аны бла бирге адамны саулугъуна заран салыу бла байламлы аманлыкъла, мурдарлыкъла да аз болгъандыла.

Терроризм бла байламлы бузукълукъла (быйыл – 57, былтырны бу кезиуюнде – 106), право низамны сакълаучу органланы келечилерине чабыууллукъла да азайгъанларын иги шартха санагъанды докладчы. Болсада аманлыкъланы букъдуруу бла байлтолтурулгъандыла. РФ-ни Административ бузукълукъланы кодексини 19.28-чи эм 19.29-чу статьяларына тийишлиликде 15 къуллукъчу жууапха тартылгъанды. «Коррупция бла байламлы аманлыкъла эки кереге кёбейгендиле. Быйылны алты айында аллай 164 осал иш ачыкъланнган эсе, быйтыры бу кезиуюнде аллайла 80-нге жетгендиле. Ол санда улутха алыу бла байламлы 32 шарт барды»,-деп къошханды ол.

Докладлагъа тынгылагъандан сора Иван Сыдорук республиканы прокуратурасы законлукъну эм право низаны кючлеу жаны бла уллу иш толтургъанын чертгенди. Аланы бла бирге уа профилактиканы бардыргъанда, прокуратура надзор толтургъан башха сферала кемчиликле болгъанларына эс бургъанды.

Коллегияны жыйылыууну ахырында кенгешде белгиленнген кемчиликлени кетериу, прокурор надзорну хайырлы толтруу, законлукъну жалчытыу жаны бла эсгертиуле этилгендиле, аланы толтургъа уа жууапла белгиленнгендиле.

ТИКЛАНЫ Фатима
хазырлагъанды.

Проект

Эркинликсиз къуралгъан багушла кетерилликдиле

Келир жыл Къабарты-Малкъарда къалгъан-къулгъанла тёгюлген юч полигон (ТКО) жабыллыкъды. Бу проектни жашауда бардырырча ачха къыралны бюджетинден берилир деп ышанадыла республиканы властьлары.

- Къыралреестрге кёшюлгъанланы санамай, Терк эмда Май районлада, Бахсан шахар округда кир-кипчик жыйылгъан юч полигон жабыллыкъды. Ол ишлени тамамларгъа ачха келир жыл федерал бюджетден бёлюнюрюкдю. Проектни уллу жетишимге санарчады: биринчиден, эркинликсиз къуралгъан свалкала кетерилликдиле, экинчиден а, ол шарт республиканы экология болумуна ахшы себеплик этерикди, - деп билдиргенди КъМР-ни табийгъат байлыкъла эм экология министри Шауаланы Илиясс.

Бу ишлеге неллай бир ачха къоратылыгъы алыкъа тохташдырылмагъанды. Шауа улу айтханнга кёре, 2024 жылгъа шахарланы къыйырларында

къуралгъан свалкала къуртулургъа керекдиле. Бизни республика бу проект 2018-2020 жыллада сынам халда бардырылгъан онжети регионну санына киреди. Аны чекленринде былтыр кир-кипчикни жарашдырырча талай объект ачылгъанды. Прохладнада жангыртылгъан полигон бир жылгъа - 50, Урвандагъы уа - 100 минг тонна багушну жарашдырлыкъдыла.

Андан сора да, былтыр республикада кир-кипчик айырылып жыйылыуча проект ишлеп башлагъанды. Бюгюнлюкде республикада ишлерге эркинликлери болгъан 112 свалка эм эки полигон барды.

ХАЛКЪЫБЫЗНЫ АЙТХЫЛЫКЪ УЛАНЛАРЫ

АНЫ ЖЮРЕКГЕ ЖЕТГЕН, АРИУ СЕЗИМЛЕ ТУУДУРГЪАН, ИГИЛИКГЕ ТАЛПЫНДЫРГЪАН ЖЫРЛАРЫ

Жеттеланы Мустафирге жораланып Жалгъаракъда Нальчикге Къырал концерт залда эсгериу ингир ётгенди. Анда миллетни биринчи профессионал композиторларындан бирини жашау эм чыгъармачылыкъ жолун белгилегендиле, хапар, алгъыш да айтылгъанды. Жырчыларыбыз а аны сейирлик жырларын жырлагъандыла. Адам а асыры кёп келгенден залда аякъ басар жер окъуна къалмагъан эди.

Байрамны баргъанына юсюнден «Заманда» хапарлагъанбыз. Белгили назмучу, газетни бёлюмюню редактору Мусукаланы Сакинат уллу материал жазгъанды. Окъуучуларыбыз ыспас этип сёлешгендиле. Бир къауууну уа: «Ы, маржа, Байчеккуланы Абидинни да бир сагъынсагъыз эди. Ол да биринчи композиторларыбыздангды. Аны жарыкъ жырларына тынгыласакъ, кёлюбюз кётюрюледи. Жангы тёлю да эс бурур», - деп тилегендиле.

Кёртиси бла да, арт жыллада Абидинни юсюнден азыракъ айтыла болур. Алай миллет бар къадарда, аны аты эсгериле, жырлары жырлана турлугъу да хакъды. Башха чыгъармаларын айтмай къойсакъ да, Къайсынны сёзлерине тагъылгъан «Туугъан жерим» деген чыгъармасы малкъар халкъгъа байракъчады.

Бир жыл Тырныауузда маданият юйде байрамда болама. Ёз тилибизде кёп ариу жырла айтыладыла. Адамла узакъгъа созулгъан къарсла бла ашыра эдиле артистлени. Сахнагъа Гайыланы Тахир чыгъып, «Къор болайым туугъан жерим мен санга» деп башлагъанлай, уллу залда жыйылгъанла бирча ёрге къобхан эдиле. Ала алай бла туугъан жерлерине, анга жыр жазгъанларгъа, жырчыгъа хурмет этэ эдиле.

Танзиляны сёзлерине «Сен мени жырымса», «Танг ахшы болсун» деген жырлары эм кёп башха чыгъармалары бир заманда унутулмазла. Неда Боташланы Иссаны сёзлерине «Сен ариугъа» деген жырын къайсы таулу эшитмегенди.

«Сени къара чачынг
табанынга жете,
Кёзлеринг кёзюр ойнайла.
Ой, сен ариуну мен алай
сюеме,
Тахир Зухураны сюйгенча» деген сёзлеи сабийлигибизде эшитип, макъамын бюгюн да эсибизде тутабыз.

Абидинни жашау жолуну юсюнден айтханда, ол 1940 жылда 1 январьда Кёнделенде туугъанды. Тёрт жылында кёчгюнчюлюкню сынаргъа тюшгенди. Ол заманда Къыргъызстанны Фрунзе областыны Ивановский районуну Сталин атлы колхозуна тюшеди. Атасы Мутай колхозда ишлейди. Кёп да турмай ол дуниядан кетеди, анасы Апуу беш сабий бла къалады: Ариуба, Абидин, Алим, Алексей, Аныуар – бири биринден ууакъла.

Битеу кыйынлыкъ ананы боюнунда. Абидин анга кюлуундан келгенича болушургъа кюрешеди. Жай каникулында колхозда сабанлада ишлейди, машакъ жыяды, къышда чана бла отун келтиреди. Школ кезиуде уа окъуугъа кёл салады.

Бютюнда бег а жыргъа эс бургъанды. Ана къарындашы Чеченланы Окъуб халкъ жырланы устасы болгъанды. Андан да кёп юйреннгенди жаш. Азиядан къайтхандан сора Къабарты-Малкъарны радиосуна ише киреди. Драма театртда да ойнагъанды. Артда Москвада Щепкин атлы театр училищеде окъугъанды. Ол заманда да бир ненча жыр къурагъанды.

Аланы юслеринден Абидинни керти шуёху Занкишиланы Хусей былай жазгъанды: «Ала жюреклени къозгъайдыла, санынга жеңгиллик бередиле, бирликге, игиликге кёллендиредиле, сюймеклик сезимге кюч-къарыу бередиле».

Бакуда консерваторияда окъугъан кезиуюнде уа кёп белгили адамла бла шагъырей болгъанды. Ала бла байламлыкъ да жюрютгенди. Республикада композитора Байчеккуну улуну фахмусун бек жаратхандыла. Ол санда Османланы Нихат, Мухадин Балов, Хажбекир Хавпачев. Къулийланы Къайсын а аны юсюнден былай айтхан эди: «Абидин алыкъа жаш адамды. Алай бек фахмулуду».

Мусукаланы Сакинат а композиторну былай эсгереди: «Пианинону согъуп тебиресе, тёгерек-баш жарып, бир башха дунияча болуп къала эди. Музыкадан арталлыда ангылауу болмагъан окъуна анга тынгыламай кетмегенди».

Жетмишинчи жыллада аны жырын эшитмегон хазна адам къалгъан болмаз. Халкъ аллында жюрюгенледен бири болгъанды ол. Ол кезиуде Къарачайда, Малкъарда да айланып, кёп халкъ жырланы жыяды эм аланы ноталагъа салады. 1972 жылда уа жырла жыйымдыгъы чыгъады. Андан сора уа экинчи китабы. Ол СССР-ни Композиторларыны союзуну келечиси да болгъанды.

Къабарты-Малкъарны бек иги композиторларындан бири Байчеккуланы Абидин 1986 жылда 19 февралда дуниядан кетгенди. Халкъыбызны культурасы бла байламлы «Музыканы юсюнден сёз» деген китабы уа эки жылдан басмаланнганды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Культура

«Къараучуланы сокъурандырмазча, дайым жангы амалла, онгла излеп турабыз»

Мени бюгюннгю ушакъ нёгерим Толгъурланы Жаннет Эльбрус районну администрациясыны культура управлениясына онбеш жыл чакълы заманны башчылыкъ этип келеди. Биз, онга тюбеп, бир къауум соруугъа жууап беририн тилегенбиз.

-Жаннет Мисирбиевна, сиз бюгюннгю къараучуну не бла сейиргендиресиз?

-Чыгъармачылыкъ коллективлеге жангы адамланы алыргъа, мюлк-техника базаны, репертуарны да жангыртыргъа кюрешебиз. Ма ол затладыла къараучуну сейирсиндириую мурдору. Жыл сайын да бизде жангы проектле къураладыла эм жашауда бардырыладыла.

Сёз ючюн, малкъар халкъ жырны айтханланы арасында Отарланы Омар атлы «Голлу» деген эришиу, сабий самодеятельность чыгъармачылыкъны «Минги тауну жулдузу», «Журтуму жарыкъ танглары» фестивальла эрттеден бери да тёрелилеге айланнгандыла. Алагъа уа къараучу сюйюп келгенинден сора да, хар жолдан залдагъыланы саны да кёбейеди. Биз дайым да излеюню жолундабыз. Ол а кесини къыйматлылыгъын эслетмей къоймайды.

- Культура-солуу махкемелеригизни юслеринден уа айтсагъыз эди?

- Районда художествоолу чыгъармачылыкъны 62 клуб къуралыуу барды. Ала башха-башха ызлада ишлейдиле. Саулай барысында да 2 762 адам урунады. Чертирге сюеме, ала хазыралгъан жумушла къараучугъа не жаны бла да сейирдиле. «Минги тауну жулдузу», «Чегет эм мен», «Голлу» деген фестивалла уа жаланда бизде бардырыладыла. Чыгъармачылыкъ коллективлеribизни бешиси халкъ эм юлгюю деген даражаланы жюрютедиле.

-Биз билгенликден, ала республикадан тышында да танытхандыла кесилерин.

-Культура учреждениляны асламысы коллективлерини чыгъармачылыкъ хазналарын тири хайырланып, башха-башха эришиуледе жетишимли да боладыла. Алайды да, былтыр эм бу жылны аллында ала бизде аз тюйюлдюле. Искусстволаны сабий школуну «Арабеск» деген юлгюлю тепсеу ансамбли «Кавказны тёппелери» регион конкурс-фестивальда экинчи жерни алгъанды. Аны башчысы уа Теммоланы Залинады.

Сагъынылгъан мектепни жая къобуз бёлюмюню окъуучусу Земфира – Зулейхат Ванатиева «Чыгъармачылыкъ бийикликле» республикалы эришиую биринчи даражалы дипломантыды. Регионла аралы конкурсда уа бу къызчыкъ экинчи болгъанды. Анда дагъыда Анастасия Анисимова ючюнчю орунгъа чыкъгъанды. Аланы Татьяна Серая юйретеди.

«Жулдузчукъла» юлгюю ансамбль а республикалы эришиуде хорламны ычхындырмагъанды. Анга таматалыкъны уа Жаппуланы Лейля этеди.

Маданият юйню «Салам» миллет тепсеуле юлгюю ансамблини да асламдыла жетишимлери. Арт кезиуде Бydайланы Руслан башчылыкъ этген коллектив «Мен фахмулума» конкурсда, «Алтын къол» фестивальда айырмалы болгъанды.

Эльбрус посёлканы аллай махкемесини тепсеу ансамбли уа Кърымда бардырылгъан «Алтын майдан» халкъла аралы эм этнографиялы «Атлеш» фестивальлада биринчи даражалы дипломла бла саугъаланнганды. Мында уа аланы Тилланы Борис юйретеди.

Кърымдагъы сагъынылгъан фестивальны «Оркестри миллет музыка» номинациясында да Эльбрусну халкъ инструменти ансамбли биринчи жерни алгъанды. «Ярылгач» этнологерьни Гран-приине Чеченланы Светлана тийишли болгъанды. «Суратлау сёз» кесегинде уа Ирина Чумак хорлагъанды.

-Биз ангылагъандан, сабийлени бла жаш тёлюню музыка эм суратлау чыгъармачылыкъгъа сейирлерин къозгъагъаныгъыздан сора да, алагъа культура эм искусство жаны бла къошакъ билим да бересиз?

-Ол жумушну Искусстволаны сабий школу бла аны филиалы (Кёнделенде Сабий музыка школ) тамамлайдыла. Ала фортопиано, битеулю эстетика юйретиу, хорда жырлау, миллет инструментле, къыл къобуз, хореография, сурат ишлеу бёлюмледе усталыкъгъа дери эм битеулю айнытхан программаланы хайырландыла.

Ара библиотека системаны филиаллары да тири ишлейдиле. Ала адамлагъа керек затларын табаргъа болушадыла. Бизни китапханаларыбызны мурдорларында информацияльы окъуулулукъну къауумлары да къуралгъандыла.

Райондагъы краеведение музей бла Кёнделендеги филиал, бирге экскурсияла бардыргъанларындан сора да, белгили жерлешлерини юслеринден материалла жыядыла. «Табийгъат эм биз», «КъМР-ни халкъларыны тёрелери эм адетлери» битеулю программалагъа тиймишлиликде алада дерсле да болуучудула.

-Мюлк-техника базагъыз а бюгюннгю излемлеге келишемиди?

-Аны игилендирген бла къалмай,жангыртыргъа да тиймишлиди. Мекямларыбызны аслamысы озгъан ёмюрню 30-60 жылларында ишленнгенди. Былтырдан бери шёндюгюню 3D кинотеатрыбыз да барды. Он жылла бла кезиулени ичинде, тынгылы ремонтла болмай, жаланда косметикалыла этилип къалгъандыла.

Лашкутада кёп заманны Культура юй оюлур чекге жетип тургъанды. Кружокланы уа эл администрацияны алагъа келишмеген отоуларында бардырыргъа кюрешгендиле. 2017 жылны ахырында маданиятда ишлегенле бла эллиле уллу саугъа – 200 адам сыйынгган Культура юй къоллу болгъандыла. Аны къурулуугу «Жер-жерли Маданият юй» программагъа кёре бардырылгъанды. Энди уа анга кёре быллай махкемелени 2020 жылгъа дери Огъары Бахсанда бла Бедикде, Эльбрус посёлкада уа 300 къараучу олтурурчасын сюерге белгиленгенди.

Быллымны Маданият юйюне тынгылы ремонт этерге деп къырал программагъа тиймишлиликде 6 миллион 934 минг сом ёлчемде субсидия бёлюннгенди. Къулийланы Къайсын атлы Культура юйню айнытыргъа эм ырысхы-техника мурдорун кючлендирирге да 166127, 55 сом бёлюннгенди, Кёнделендегине уа – 510 204.

-Мындан арысында мурат-ларыгъызны уа не бла байлайсыз?

-Мен инханама, администрациябыз этген тутхучлукъсуз, билим бериу, спорт, жаш тёлю организацияла бла да къыса байламлыкъда ишлемесек, бюгюнлюкдеги жетишимлерибизге жетген тынч да боллукъ тюйюл эди. Барысына да ыразылыгъымы билдирирге сюеме, культурагъа магъаналы къырал къыйматхача къайгъыргъанлары ючюн. Мындан арысында да, районну маданият жашауун айнытыу жаны бла биригип, жетишимли да болурбуз деп ышанама.

ТЕМИРЛАНЫ Анатолий.

Жер-жерледен сейир хапарла

Сабий угъай, абадан сад

Кён болмай Кемеров шахарда уллайгъанлагъа бла сакъатлагъа сад ачылгъанды. Анда сагъынылгъан адамла социал эмда медицина ишчилени къараууна сау кюнню ётдюрюрге амаллары барды.

- Уллайгъан адамны жарсыуларындан бири жангызлыкъды, - деп ангылатады интернатны директору Анастасия Москви-

на. – Кёбюсюнде пенсиячы жууукъларыбла жашайды, алай ала эрттенликде ишге кетедиле. Бир-бирлени тюрлю-тюрлю ауруулары ючюн кеслерин къояргъа жарамайды. Ата-аналарын къартайгъанланы юйюне берирге уа азла базынадыла.

Энди аллай къартланы жангы махкемеге келтирирге боллукъду. Эрттенликде тогъуздан онбеш сагъатха дери ала социал эмда медицина ишчилени къараууна турлукъдула. Сабий саддача, къауумда алтмыш жылдан таматаладыла оюн отоу барды, къол иш сагъатлада уллайгъанла пластилинден тюрлю-тюрлю затла жабышдырадыла, суратла этедиле. Къымылдауну айнытхан юйретиулеге да керекли эс бурулады. Эрттен бла тюшде мында кечиннгенлеге диета аубередине – баста, шорпа, кисель.

Саналгъан зауукълукъланы багъасы – бир кюннге 255 сом. Бу шарт, баям, бираз абызыратады уллайгъанланы эмда аланы сабийлерин. Жети минг сомну чыгъарып берирге хар юйюрню къолундан келмейди.

Попугайланы россей рыногун Узбекистан бийлегенди

Статистикагъа кёре, быйтыр Россия тыш къыралладан 17 минг попугай сатыш алгъанды. Аладан 80 жууукъ проценти Узбекистандан келтирилгендиле, къалгъанлары – Суринамдан.

Кёп болмай а къыралыбызны бу рыноргу башхарыкъ эди: Суринам бизге попугай ушашланы 42,6% тапдыргъанды, Гвинея – 19,7%, Конго Демократия Республика – 12,3% эмда Соломоновы Острова – 9,8%. Энди уа битеу бу аламат чыпчыкъланы узбеклиле ёздюредиле.

Бу бизнесни экспертлери айтханнга кёре, ишни башы ачыкъда. Узбекистанда попугайланы багъалары, Россейден эсе иги да алашады. Сёз ючюн, эки корелл ючюн Ташкентде берилген ачхагъа Москвада жаланда бирин алаллыкъса. Толкъун попугайчыкъла бла да хал ушашлыды – айтылгъан республикада ала эки кере учуздула. Алай бла тыш къыралларгъа сатханла уллу файда аладыла.

Джигарханянны тынчайтырыкъдыла?

Виталина Цымбалюк-Романовская, Армен Джигарханянны алгъынггы къатыны, билмей тургъанлай юйюр къауғаланы хапарларга бла ток-шоугъагъа чабып айланмазгъа оноу этгенди. Аны юсюнден адвокаты Лариса Широкова айтханды.

Жангыз да «Пусть говорят» программа сюймеклик бла финанс даулашлагъа, хахайлагъа отуз эфир жоралагъанды. Башха бериулени да санасакъ, Джигарханянны сёзюн этген «спецвыпускланы» саны жюзню жарымына жетерикди. Цымбалюк бла Широкова иги ангылатмагъандыла, ала жайгъа тайм-аутму аладыла огъесе телепродюсерледен хайырлы предложенияла келгинчге дерими солуйдула.

Россейде эм ариу эл

Уллу Куналей эл Улан-Удэден 75 километр узакълыкъда орналыпды. Аны 1730-жыллада бурунгу адетчиле къурагъандыла. Отуз жыл озгъандан сора бери 61 юйюр келгенди: эски ийманда жашаргъа, сабийлени ёздюрюрге, сабанчылыкъ бла кюреширге.

Куналейлилени учхунлары – минг адамгъа жууукъ – бюгюн да жашайдыла бу элде, ата-бабаларыны ийнанылуларына, тёрелерине къртчилликде. Андан сора да, ала юйлерине бек сакъдыла, аланы ариулукъда, тазалыкъда, тизгинликде тутадыла. Шёндюю да къайсы агъач мекямны алсанг да – чынтты сурат: жер-жерлиле аланы тюрлю-тюрлю боядыла, терезелени, эшиклени жукъа къангачыкъла бла жасайдыла. Юйлени къабакъларыны кенг, ала да жарыкъ боялып.

Жыл сайын Пасхагъа элчиле жангыз терезелени угъай, юйлени да жуудыла, жангыртадыла. Орамлада къачан да таза, айбат. Жай а бурулланы артында – гюлле, кёп гюлле. Байрамда орамгъа омакъ сарафанлары бла тиширыла чыгъадыла эмда сейирлик жырла айтадыла. Мындагъы халкъ хор Бурятиядача, «Бурановские бабушкиле» Удмуртияда да белгилидиди.

«Одиссеяны» бурунгу юзюгюн тапхандыла

Бурунгу грек Олимпия шахар тургъан жерде къазыу ише бардыргъан кезиуде археолгла Гомерни «Одиссеясыны» онтёртюнчю жырындан (рапсодиясындан) оноч назму болгъан топуракъ къангачыкъны тапхандыла. Грек ёмюрню кёргюзтген поэманы бу кесеги айтылгъан

къыралны тийресинде ачыкъланнганланы арасында бек эскиди. Битеу да Гомерни сагъынылгъан чыгъармасы 24 жыргъа бёлюнгген 12110 назмудан къуралады.

Верка Сердючка кетерге айтханды

Украинлы артист Андрей Данилко аны атын айтдыргъан сыфат бла айырылыргъа таукелленнгенди. Ол себепден битеу республикада ахыр гастролъла къурагъа умутлуду. Мындан ары жырчы Верка Сердючканы тыш кёрюмю бла сахнагъа чыкъмазлыгъын билдиргенди.

Данилко Полтавада гытыдан Крещатикде фатаргъа кёчерге эмда ишлемей турургъа онг берген адамлагъа

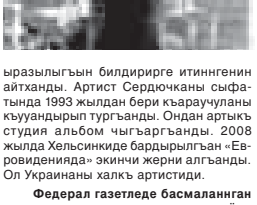

ыразылыгъын билдирирге итинненгенин айтханды. Артист Сердючканы сыфатында 1993 жылдан бери къараучуланы къуандырып тургъанды. Ондан артыкъ студия альбом чыгъаргъанды. 2008 жылда Хельсинкиде бардырылгъан «Евровидениядя» экинчи жерни алгъанды. Ол Украинаны халкъ артистиди.

Федерал газетледе басмаланнган материаллагъа кёре хазырланнганды.

ШАГЪЫРЕЙЛЕНИУ

Теорияны практика бла къаты байлай

Къабарты-Малкъарны къырал Аграр университетини предприятияланы энергия бла жалчытыу факультетини тёртюнчю курсуну студентлери – МРСК СК компанияны «Эльбрус» къурулуш отрядыны келечилери, бу кюнледе «Нальчик-110» подстанцияда болгъандыла. Экскурсияны кезиуюнде шахарны подстанцияларыны башчысы Анзор Гурижев, подстанцияланы специалисти, электромонтёр Улбашланы Ахмат, анда оборудованияны жумушларына къарагъан электрослесарь Владислав Василенко жаш адамланы объектни энчиликлери бла толу шагъырейлендиргендиле. Студентле энергетикleни ишлеу амалларын эмда техниканы кеси кёзлери бла кёргендиле, сейирлери болгъан затланы юсюнден соруула да бергендиле.

Отрядны келечилери бла бирге аланы урунуу вахталарына МРСК СК компанияны специалисти Юрий Кардон да къатышханды. Ол айтханга кёре, студентлеге быллай производствоlу сынам бек магъанаулыды. Аны кезиуюнде ала кеслерини хунерликлерин жаланда аллыкъ усталыкъда

угъай, спортда, жамауат жашауда, чыгъармачылыкъда да ачыкълагъа онг табадыла. «Бек биринчиден мен бу жаш тёлюге энергетика бёлюмде жууаллы адамла ишлегенлерин ангылатыргъа итинеме. Мында не тюрлю чурум болса да, специалистле аны кетериую бирлешип, оноулашып алай къолгъа аладыла. Бизни бёлюмде уллу кёллюлюкню, жууапсызлыкъны арталлыда унамайды.

Сёзсюз, студентле ол кюн кеслерине бек кёп магъаналы зат алгъандыла, сайлагъан усталыкълары ауузда айтханыча алай жангил болмагъанын да ангылагъандыла. «Каббалкънергода» да вузла бла байламлыкъла къурагъанда, келир кезиуледе анга ишлерге келлик специалистлени усталыкъларын ёздюрюуде бек магъаналы болгъанларын белгилегендиле.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.
СУРАТДА: Улбашланы Ахмат студентле бла ушакъ бардырады.

Симпозиум

Элбрус тийресинде - живопись дерсле

«Россейни жаухар минчагъы – Элбрус-2018» деген аты бла Къабарты-Малкъар къыралуниверситети Минги тау тийредеги окъуу-илму комплексинде баргъан Бутеуроссейли симпозиумну ишине къыралны тюрлютюрлю жерлеринден – Красноярск, Калининград эм башха шахарладан, бизни региондан, Германиядан да энчи айтханда – Россейни халкъ художниги, къыралыбызны художествоталу академиясыны керти члени Гуданаланы Борис, КъМР-ни халкъ художниги Алим Пашт-Хан, КъМКъУ-ну преподаватели Солтанланы Амина, къонакъла Евгений Машковский, Анна Пасынкова, Зинаида Кулиева, Денис Прудников къатышхандыла.

Симпозиум сау юч ыйыкъны ичинде баргъанды. Бу кюнледе уа этилген ишле сюзюлгенди, къармюч къуралгъанды, аланы хар бирине да ариу сёз табып, кёллендиргенди. Ол айтханнга кёре, бери жыйылгъанланы арасында графика жанрда энди ишлеп башлагъанла да бардыла. Ала мында иги сынау алгъандыла. Ол затха, аланы итиниулеринден сора да, бу жерлени ариулугъу себеплик этгенди – ала суратларында аны кёргюзтгендиле.

Кертиси бла да, Минги тау, аны этегин, бетлерин алып тургъан ауушла, тарла, бийикле, суула, чатла, кийик тапкала, салма жолчукъла... Адыр-Суу, Адыл-Суу, Шхельда, Азау, Иткъол, Чегет – барысы да кёзню къуугандыргъан аламатлыкъдан толудула. Былай аз заманнга тынгылы суратла этиуде жаш фахмулагъа ол сезим болушханы хакъды.

Кёрмючге салыннган суратла бары да энчидиле, аланы бир этген а – бизни Ата журтубузгъа сюймеклик, аны ангыларгъа итинмеклик. Устала А.С. Пушкинни, Н.В. Гогольну, М.Ю. Лермонтовну, В.П. Астафьевни, В.Г. Распутинни эм У. Шекспирни чыгъармаларына кёре эттенгиле гравюраларын бла иллюстрацияларын.

КъМКъУ-ну ректору Юрий Альтудов, кёрмючню ач, жаш художникленни бу жетишимлери бла алгъышлагъанды, алагъа сыйлы грамотала бергенди эм быллай симпозиумланы тёрели этерге кереклисин белгилегенди. «Мында, таулада, дуния башха тюрлю кёрюнеди. Адамны ич чыгъармачылыкъ онглары кюч аладыла, хунери ёседи, ариулукъну сезген жюреклери, кёзлери байлыгъады, – дегенди ол.

– Ма ол себепден сюеме мен Минги тауну этегинде окъуу-илму базабыз фахмулу художникле, алимле жыйылыучу, аламат чыгъармаларын жазыучу маданият ара болса. «Россейни жаухар минчагъы – Элбрус-2018» атлы симпозиум ол мураттарыны толтырууда болушханы ючюн, аны къурагъанлагъа ыразыма».

Юрий Камбулатович айтханнга кёре, келлик жылда мында Россейден эм тыш къарылладан живопись бла скульптура жанрда юрешгенле жыйыллыкъдыла. Жаш художникле уа бери келип, бу юч ыйыкъда ишлеген суратларын университетге саугъа этгендиле.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Спорт

Къыралны жыйымдыкъ командасыны бек кючлюлеринден бири

Бу кюнледе Бразилияны Кашиасду-Сул шахарында сангыray адамланы араларында гандболдан дунияны 2-чи чемпионаты бардырылады. Анга эр чюсю» деген атха да тийишли болгъанды. Былтыр Тюркде бардырылгъан Сурдлимпиада оюнлада да ол командабызны санында «кюмюш» алгъанды.

киши эм тиширыу командала къатышадыла. Россейни жыйымдыкъ командасы бу эришиуледе бек кючлюледен бирине саналады. Аны къаумунда къарачайлы жаш Чомайланы Мурат да бардыла.

Эки жыл мындан алгъа россейлиле Европаны чемпионатыны кюмюш майдалларына тийишли болгъан эдиле. Анда Мурат саулай да 49 топ ургъанды. Андан сора анга «Орус «Катюша» деген ат да берилгенди. Дагъыда ол бу чемпионатны «Бек иги чабыуулукъ этиуде, кёрмюч къуралгъанды. Жаш фахмуланы жетишимлерин кёрюрге, алагъа таукеллик берирге, алгъыш этерге бизни республикадан, Осетиядан, Германиядан бла Англиядан да келгендиле художникле.

Герман Суфадинович жыйылгъанланы сурат этгенле бла танышдырдыла. Сегиз жылындан башлап, бу жаш къарыуун спортну кёп тюрлюсюнде сынагъанды. Гандбол бла кюрешиб а Карачаевск шахарда башлагъанды. 15 жылындан а профессионал даражада Ставрополь крайны Адаптив физкультура эм спорт арасында жарау этип тебирегенди.

2017 жылда пляж гандболдан Россейни чемпионатыны кюмюш призёру да болгъанды. Бюгюнлюкде уа къыралны командасыны бек кючлю келечилеринден бириди.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Элбрусчулада – «алтынла»

Каратеден Махачкъаланы кубогуна Россейни 11 регионундан 280-ге жуукъ спортчу къатышхандыла. Анда Элбрус районну олимпиада резервли спорт школундан каратечиле алты майдал къытхандыла.

Алтын майдалны Атмырзаланы Альбина алгъанды. Жанна Жанова бла Эльмира Керимова экинчиле болгъанды. Ючюнчю жерлеге Атмырзаланы Зульфия, Ангелина Лазаренко бла Оракъланы Алий чыкъгъандыла. Аланы тренерле Руслан Нахушев, Евгений Могилевец бла Тенгиз Калдани юйретедиле.

Кёп сакъланнган майдал

Къатыш единоборстволадан республикалы эришиуге Къабарты-Малкъардан, къоншу регионладан да аслам жаш спортчу къатышхандыла. Аланы араларында Элбрус районну олимпиада резервли спорт школунда жарау этгенле да.

Аладан Шауаланы Хамза бла Гюлюйланы Аслан усталыкъларын кёргюзтгендиле.

Биринчи (62кг.) алтын майдал алгъанды. Ол быллай турнирде тырныауузчуладан биринчи жерге тийишли болгъан биринчи спортчуду. Алгъаракълада 84 килограмм ауурлукъгъа кёчген Аслан а доммакъ майдал бла къайтханды.

Анатолий ТАЛАЕВ.

Рейд

Къара тизмеге тюшмегиз

«Газпром межрегионгаз Нальчик» компанияны келечилери кёп болмай сюд приставла бла бирге кёк отлукъ ючюн иги кесек борчлары болгъанланы жокълагъандыла. Рейдни челеринде ала 32 юйде болгъандыла. Аланы битеу да 371 минг сом берликлери барды. Алай аладан ол кюн жаланда 49 минги жыйылгъанды. Дагъыда 64 минг сом багъасына алты извещение берилгенди, ючеуленни уа 43 минг сом багъасына ырысхыларына арест салынгъанды. Ала борчларын он кюннюю ичинде жапмасала, приставла аберилерин сатаргъа эркин болгъанларын да билдиргендиле.

Быйыл газ ючюн тёлемей тургъан 12460 адамны ишлери сюд приставлагъа жиберилгенди. Аланы кёк отлукъ бла жалчытхан компаниягъа 369,6 миллион сом берликлери барды.

Дагъыда сюдню онууу бла быллай адамлагъа Россейден тышына чыгъаргъа чек салыныргъа боллукъду.

Бюгюнлюкде республикада аллай 3302 инсан барды. Тыш къарауллагъа атланырдан алгъа борчну юч-он кюн алгъа жабаргъа тийишлиди. Нек дегенде къара тизмеден чыгъарыр ючюн заман керек болады.

Компанияны таматасы Александр Цыплухин борчлары болгъанладан, мындан арысында да къаты сураллыгъын билдире, абонентле тёлеулерин замында берселе, кеслерине иги боллугъун эсге салады.

Законопроект

Врачланы жалгъан дауладан эмда саусузланы аланы терс диагнозларындан сакълаугъа алланып

РФ-ни Следствие комитетини башчысы Александр Бастрыкинни Медицинада ишлегенлени союзуну таматасы Леонид Рошаль бла тюбешиулеринни кезиуюнде РФ-ни Уголовный кодексине тюзетиуле хазырлау жаны бла ишчи къууум къураргъа оноу этилгенди. Ол врачланы бир тюрлю сыйтау неда шартла болмай уголовный жууапха тартыудан сакъларгъа, башха жанындан а саусузланы медикленни терс оноуларындан къутхарыргъа себеплик этерикди. Аны юсюнден бизге РФ-ни Следствие комитетини КъМР-де следствие управлениясындан билдиргендиле.

Бу кюнледе уа ишчи къауумну жыйылыуу болгъанды. Анга къатышханла къыралны инсанларындан право низамны сакълаучу органлагъа медицина болушлукъ тийишлисича берилмегенини юсюнден тарыгъыула кёбейип баргъанларын белгилегендиле. Сёз ючюн, Следствие комитетте врачла жангылычла эттенлерини эмда медицина болушлукъ тийишлисича берилмегенини юсленден 2016 жылда 4,9 минг тарыгъыу, быллыр а 6 минг заявление келгенди (22,3 процентге аслам). Алагъа кёре, Следствие комитетни органлары 2016 жылда 878, быллыр а 1791 уголовный иш ачхандыла.

Аны бла байламлы медицина болушлукъ этилген кезиуде бузукъулукълагъа уголовноправо жаны бла да тюз багъа берилирге тийишлиди. Бюгюнлюкде аллай ишле РФ-ни Уголовный кодексини 109-чу, 118-чи, 238-чи, 293-чю статьяларына кёре тинтиледи. Алай аланы биринде да медицина сферасны энчиликлери эсге алынмайдыла. Сюд да кесини оноуун чыгъаргъанда бир жоркъгъа таяналмайды. Следовательлеге медикленни ишлерин тинтгенде, уголовный жаны бла законланы айырыргъа тюшеди: къоркъуусузлукъну жоркъларына сыйынмагъан жумушланы толтургъаны неда саусузгъа болушмагъаны, билмей адамны ёлтюргени ючюн, неда башха статьяланы.

Аны ючюн РФ-ни Следствие комитети Миллет медицина палата бла бирге РФ-ни УК-сына тюзетиуле хазырлайдыла. Проект уголовный законодательство игилендириуге бурулулыду. Кодексни Энчи кесегине медицинада ишлегенлени жууаплылыкъларын жаны бла низам кийириледи. Алай бла врачланы ишлерин тинтгенде УК-ны башха статьяларын хайырланыр кереклиси болмай къаллыкъды.

Кодексни быллай статьяла бла толтурургъа мурат барды: 124.1-чи статья - медицина болушлукъну тийишлисича бермегени ючюн неда 124.2-чи статья – медицина болушлукъ бергенде бузукъулукъланы букъдургъаны ючюн. Анга жангы жоркъ да кийирилликде: 235-чи статья – медицина неда фармацевтика ишни законлагъа бузукълукъ этип толтургъаны ючюн.

Законну проекти андан ары сюзюледи. Анга этилген эсгертиуле бла оюмла да тинтиледиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Ахшы жумуш

Гитчелеге - багъыу бассейн

Нальчикде «Жулдузчукъ» санаторийде сабийлеге бассейн ачылгъанды. Ала бла анда энчи педагог ишеширикди, саулукъларына уа врачла кёз-къулакъ болгъанлай турлукъдула, деп билдиредиле КъМР-ни Саулукъ сакълау министерстводуну пресс-службасындан.

- Сууда жюзюу санаторийде багъыу амалладан бириди. Къарыусуз сабийлени саулукъларын кючлендириргe ол артыкъда бек керекди. Бизге ёпкелери терк-терк ауруп кыйналып туруучу балаланы жибередиле. Ала бла бирге туберкулёз жугъаргъа къорксуу болгъанлагъа да тынгылы къарайбыз, - дейди учреждениняны тамата врачы Елена Кокутенко.

Шёндюо санаторийде жюзден артыкъ бала барды. Аланы жыл санлары 3-ден 11-ге дериди. Хар бирине да кюн сайын алты кере аш бериледи. Сабийле физиотерапияны, массажны бегирек да сюйюп ётедиле, бассейнде да къууаныр жуууадыла. Сынамлы педагогла уа аланы солуу кезиулерин сейир этерге кюрешедиле.

Бизни корр.

БИЛДИРИУ

Къауданны кюйдюрген жуууапха тартыллыкъды

Адамла къургъакъ кырдыкны, кир-кипчикни, къауданны кюйдюргенлерини хатасындан республикада от тюшюуле кёбейгендиле. Жаланда бир ыйыкъны ичинде КъМР-ни От тюшюуге къажау къырал службасыны къуллукъчулары аланы ёчюлтюрге 130 кере чакъырылгъандыла.

Кырдыкны кюйдюргенде от терк окъуна жайылып къалады, биотюнда жел болса. Аны ёчюлтген да къыйынды. Быллай жарсыудан сакълаными жаланда бир мадары барды – от салмазгъа. Аны ючюн власть органла, эм мюлк предприятиялары, агъач мюлкликни келечилери да биригип, ангылатыу ишни къурагъа тийишлидиле.

Эсигизге салайыкъ, къургъакъ кырдыкны, къауданы мекямлагъа 50 метр жуукъкълукъда кюйдюрюрге жарамайды. От тюшюуге къажау жоруклагъа бузукълукъла эттенле уа жуууапха тартыладыла. РФ-ни Административ бузукълукълары кодексини 20.4-чю статьясыны 4-чю пунктуна тийишлиликде, аны ючюн салынngан тазирни ёлчеми инсанngа 2-3 минг, жууаплы къуллукъчугъа – 6-15 минг, предприятиягъа уа 150-200 минг сомгъа жетеди.

Къауданы неда кирпичники ёчюлтюрге чыкъгъан кезиуде уа жашау журтда, неда объектде от тюшюп, къутхарыучула ары жетгинчи адамла ачыргъа боллукъдула. Аны ючюн хар биribiз да жуууплылыкъны сезерге борчлубуз.

КъМР-де От тюшюуге къажау къырал служба эсгертеди:

- жашау журтну тёгерегин къургъакъ кырдыкдан, кир-кипчикден тазаларгъа тийишлиди, алай аланы кюйдюрюрге жарамайды;
- от бла кюрешенде сакъ болугъуз. Ёчюлтмей къалгъан тютюнден, сирнекден окъуна уллу ёртен башланыргъа боллукъду;
- кырдык къабыннганын кёрген эсегиз, аны ёчюлтюрге эринмегиз. Алай бла сиз адамланы саулукъларын, ырысхыларын да сакъларгъа болушурукъсуз.

От тюшгенин кёрген эсегиз а, 01 стационар телефондан, 112 мобильныйден сёлешигиз.

Арсен САБАНОВ, КъМР-ни От тюшюге къажау къырал службасыны келечиси.

Ангыпатыу

Алиментлени тёлеуню юсюнден бегимни жаланда сюд чыгъарады

Аллай оноуну жаланда сюд чыгъарады, деп апчыгъанды бизге КъМР-ни прокуратурасындан. Акъылбалыкъ болмагъаннга алиментле хар айдан тёленирге керекдиле (атаны бла ананы арасында башха келишим этилмеген эсе). Тохташдырылгъан низамгъа кёре, бир сабийге файданы тёртден бирин, экисине - ючден бирин, ючюсюне уа экиден бирин тёлерге тийишлиди.

Алиментлени берирге борчлу этилгенни файдасы хар айдан да бирча болмаса, ол аны продукция, тыш къыралны ахча бла алса, айлыгы ахырда жокъ эсе, сюд аны сабийлерине ахчаны аз-аздан неда хар айдан тохташдырылгъан ёлчемге кёре тёлерге борчлу этерге боллукъду. Бу низамны тюрлендирир ючюн а сюдге дау къагъыт жазаргъа тийишлиди.

Быллай ишлени тинтгенде, сюд акъылбалыкъ болмагъаннга тёленнген ахча аны керекленирге жетгенин бла къалгъанын сюзюп чыгъарады кесини оноуун.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪУЛАНЫ Борис (жууапны секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура
(бёлюмню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима
(бёлюмню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйы - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууапны секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Культура - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазылыу - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72. Тилманчла - 40-28-97.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оюмла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерациясыны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материаллаланы авторлары кеслери жууапладыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-б бет) кёпню алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерини къорулуу жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декябрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды.
Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени нелерине тандыруу ючюн КъМР-ни почта связьны федеральный Управлениясы жууапладыла.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууапладыла.
Телефон: 42-69-34

Газет ыйыкъгъа юч кере чыгъады - геуюрге, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикте кёре
19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салынгъанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Таппасханланы Аминат - дежурный редактор; Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууапны секретарыны орунбасарлары; Зезаланы Лида - (1, 2-чи бетле) Ахкёбекланы Жаннета - (3-чю бет), Токумаланы Салим - (4-чю бет) корректорла.

Тиражы 1401 экз. Заказ № 748
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНЫЙ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5

электрон почта:
elbor_50@mail.ru